

מסורת הש"ס

(א) [לעיל יב: ג] (ב) [נתי מוס' יבמות קטו: ד"ה וכן הוין מוס'; ב"מ ע. סד"ה חמא ומוס' לקמן פה: ד"ה ועוד] (ג) [נ"ל לרעה] (ד) [קדושין עה. עדיות פ"ח מ"ג, ט] (ה) [תוספתא קדושין פ"ה, ו] (ו) [נ"ב, ו] (ז) [נ"ב, ו] (ח) [נתיבות טו: ט] (ט) [ב"ב ג: ג] (י) [וגם על חלל עטמו אין שייך לשון טימוע]

הגהות מוהר"ב רנשבורג

[א] גמ' ח"ל איני וצאה כי לא מודה מי מכשיר ר"א. עיין ב"מ ע ע"א חז"ה חמא מריה וכו'.

מוסף רש"י

^{אלמנת עיסה. אלמנת ספק חלל שהיתה מעורבת בקפוקות, בעלה היה ספק והיא נכחה במחו דהוי לה ספק ספיקא} (קדושין עה.).

בתולה נשאת פרק ראשון בתובות

אין מינאי. אמת ממני הוא: וצבא כי לא מודי כו'. דקא אמרת ועוד: ארוסה הכל פסולין אללה חוץ מן הארוס: הא לפסולה. אם צא כהן לימלך לבית דין לא שרינן ליה לכונסה אלא"כ היו רוצ כשרים אללה: **דיעבד**. אם נשאה כהן ולא נמלך לא מפקין לה מיניה:

אין מינאי אמר רב יוסף למאי ניהוש לה חדא דהא קא מודה ועוד הא ^(א)אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל א' אמר ליה אבבי ^(ב)ובהא כי לא מודה מכשר רבן גמליאל והאמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא ^(ג)הלכה כר"ג ואת לא תעביד עובדא עד דאיכא רוב כשרין אצלה והכא רוב פסולין אצלה וליטעמך תקשי לך היא גופא הלכה ואת לא תעביד עובדא אלא מאי אית לך למימר בהא לכתחלה הא דיעבד והא נמי כדיעבד דמי רמי ליה אבבי ^(ד)לרבא ומי אמר רבי יהושע אינה נאמנת ורמיניהו ^(ה)העיד ר' יהושע ורבי יהודה בן בתירא ^(ו)על אלמנת עיסה שהיא כשרה לכהונה א"ל הכי השתא התם אשה נישאת בודקת ונישאת הכא אשה מזונה בודקת ומזנה אמר רבא דרבי יהושע אדרבי יהושע קשיא דרבן גמליאל אדרבן גמליאל לא קשיא והא קתני סיפא אמר להן רבן גמליאל קבלנו עדותכם יאבל מה נעשה שהרי גזר רבן יוחנן בן זכאי שלא להושיב בית דין על כך שהכהנים שומעין לכב לרחק אבל לא לקרב אלא אמר רבא דרבן גמליאל אדרבן גמליאל לא קשיא התם ברי הכא שמא דר' יהושע אדר' יהושע נמי לא קשיא התם חד ספיקא הכא תרי ספיקי הלכך לרבן גמליאל אלים ליה ברי דאפילו בחד ספיקא נמי מכשיר וקיל ליה שמוא דאפילו בספק ספיקא נמי פסיל לרבי יהושע אלים ליה חד ספיקא דאפילו בברי נמי פסיל וקיל ליה ספק ספיקא דאפילו בשמוא נמי מכשיר תנו רבנן ^(א)איזוהי אלמנת עיסה הכל שאין בה לא משום ממזרות ולא משום נתינות ולא משום עבדי מלכים אמר רבי מאיר שמעתי

יד.

דמי דהא מודה דהכא אינו אלף שהיה אומר שצא עליה דפשיטא שלא היה מזונז אחריה לאורצה שלא מזנה וצין לרצ וצין לשמואל אסור הוא צבת ישראל דשמוקי דקאמר לשמואל היינו דאסור צבת ישראל לכולהו לישני דצפרק צמרא דקדושין וללישנא דדדוקי נמי קשה טפי דמשמע דאפילו ע"י צדיקת האם לא מיתכשר אלף לר"ג אבל לרבי יהושע לא והכא אמר דהא קא מודה וכשר לכ"ע ושמוא יש לחלק דצא דהתם היינו שפעם אחת צא עליה אבל מודה דהכא דקאמר מיניה היינו שצא עליה ציאות הרבה והיה רגיל אללה תמיד וכדאמרין רוב צעילות הלך אחר הצעל: **חדא דקא מודה**. וללישנא קמא דיצמות דלא דיימא מעלמא ולאירכא דאמרי דאפילו דיימא מעלמא כיון דקא מודה צתריה מדיה שדינן ליה: **חדא דקא מודה**. מזינן לפרש דאיירי לענין לאוסרה על הארוס וה"פ חדא דקא מודה הלכך אינה נאסרת עליו ועוד הא רצ יהודה כו' לא קאמר ועוד אפילו לא מודה דאם אינו מודה פשיטא דנאסרת עליו אלף כלומר אפילו כי ליינא טעמא דמודה כגון לאצי דס"פ אלמנה מדאפקרה נפשה לגבי ארוס מפקרה נפשה נמי לגבי עלמא דא"פ' אינה נאסרת עליו משום דנאמנת כר"ג. כן פי' לנו ר"י ואי אפשר להעמידה דלפי דבריו אם כן הא דלמר אצי מדאפקרה נפשה היינו בשלא דדקו את אמו וזה אינו דהא אפלוגתא דרצ ושמואל קאי דמוקמי בקדושין מאי שמוקי דדוקי ולמאי דגרסינן בקדושין ארוסה שעבירה לא קשה מיד על כן צריך לפרש דהכא לא איירי לאוסרה עליו אלף לענין להכשיר את הולד והשתא הוי ועוד כפשוטו ועוד דאפילו לא יודה ולא דקאמר דלאו מיניה דצבא לא מכשיר ר"ג כיון דהוי צרי וצרי דלומר צרפ"צ אלף כגון שמת או דליתיה קמן דלישיליה והא דחשיב ליה צמון דיעבד לפי שלא היה יכול הולד להינשא לבת ישראל ואפילו לממזרת אסור דמדאורייתא כשר הוא דהאי הוי כדיעבד הלכה כר"ג]. (מן

ד"ה ההוא ארוס ע"כ היה חסר מהתוספות): **אלמנת עיסה**. פירש בקונטרס שני פירושין ושניהם דחוקים דהא אמרינן לקמן אחו היא אלמנת עיסה כל שנטמע בה ספק חלל ומה טימוע שייך צמה שנישאת לספק חלל ועוד דאין לשון עיסה נופל על אדם אחד אלף על משפחה שייך לשון עיסה כדאמרין (קדושין דף סט:) כל הארצות עיסה לארץ ישראל וא"י עיסה לצבל וצתוספתא מתיא מפני מה אמרו עיסה פסולה מפני ספיקי חללין ומה ספיקי חללין שייך לאלו הפירושין וגרסא לר"י ולריצ"א דעיסה קורא המשפחה שנטמע צהם ספק חלל אחד או הרבה ספיקי חללים ולהכי חשיב ליה לקמן ספק ספיקא דכל אחד מצוני המשפחה ספק אם הוא אותו ספק שמתערב צון אם אלו ולקמן גרסינן איזוהי עיסה כל שנטמע בה כו' ולא גרסינן אלמנת והכי אייתא בירושלמי ואפילו גרסינן אלמנת כל שנטמע בה קאי אעיסה ואם תאמר דצפרק עשרה יוחסין (שם דף עה.) משמע דאפילו מאן דמכשר אלמנת עיסה מודה צבת דפסולה גבי הא דלמר רצ חסדא לא מודים בצלמנת עיסה שפסולה לכהונה כו' ולאפוקי מהני תנאי דתנן העיד רבי יהושע כו' ומה לי אלמנה מה לי צת דצת נמי הוי ספק ספיקא דצבא דרבי יוסי דבעלמא מקילין בצפק ספיקא הכא מעלה עשו ביוחסין כי היכי דמצריך לקמן תרי רוצי להכשיר אף על גב דבעלמא סגי צחד רוצא: **דרבבי יהושע אדר"י** **רא קשיא**. והשתא לא מצי לגשוני דבודקת ונישאת דמגשני לעיל כיון דהשתא אוקימנא צאומרת שמוא: **רַבְנָן רבנן איזו** **היא אלמנת עיסה**. קשה לרצינו חס על גרסת הספרים דגרסי אלמנת עיסה דאם כן אית ליה לרבי יוסי דאלמנת עיסה כשרה דהא מכשר לקמן שמוק ממוזר וכל שכן דמכשר בצלמנת עיסה דמומכת הסוגיא וצפרק עשרה יוחסין (ג"ז שם) אמר צדהי דלרבי יוסי אלמנת עיסה פסולה לכן מוחא רצינו חס אלמנת וגרים איזוהי עיסה ולענין צד קתני וקאי אהאי דתנא צשיליה עדיות העיסה נאמנת לטער ולטמא לרחק ולאסור לרחק ולתמיר וה"פ נאמנת לטער עצמה צצויחה או צשתיקה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לטמא ולטער שייך לענין ממוזרות ונתינות כדתנן (קדושין דף עז:) ממוזרים ונתינים עמידין לטער לרחק ולקרב שייך לחללות כדתנן הכהנים שומעים לכס לרחק ולא לקרב וכן לקמן (דף סז.) וריחוקס צני משפחה ולאסור ולהתיר שייך אעצדים והא דפרריך צצ"ב (לקמן דף כח:) עמאה וטהורה ס"ד התם דכיל כל פסולי צחד לישנא הוה ליה למיתי משפחה זו כשרה וזו פסולה אבל אממזרות ונתינות לחודא שייך שפיר לשון עומאה וטהרה ונאמנת נקט משום לטער לקרב ולהתיר אף על גב דלטמא ולרחק ולאסור צצויחה או צשתיקה לא שייך נאמנות ועלה קתני צצרייתא דהכא איזו היא עיסה שנאמנת צצויחה או צשתיקה לטער את הבת כל שאין בה כו' והכי משמע צצוספתא דקתני נאמנת עיסה לטער ולטמא לאסור ולהתיר לרחק ולקרב וצאלמנת עיסה לא נגעו והשתא לא קשה דרבי יוסי דלכשר רבי יוסי צצמוק ממוזר אגוף העיסה קאי להכשיר לא צבת אלף צצמוקס שמוזרי אלמנת עיסה להכשיר דוקא אלמנה ולא צבת דמומכת דקדושין (דף עה.) ושם דלחי פוסל רבי יוסי אפילו את האלמנה דמומכת נמי בקדושין וכדצרי ר"ת משמע בירושלמי דקתני איזוהי עיסה כל שאין בה לא ממזר ולא נתין ולא עבדי מלכים רבי מאיר אומר כל שאין בה אחד מכל אלו צבת כשרה אלמא דצכשרות צצת מיירי ולא צאלמנה ומיהו קשה לרשצ"א כיון דהך צרייתא קיימא לפרושי ההיא דסוף עדיות אם כן רבי מאיר דצבר דחלל צין צווח צין שמו כשר א"כ היכי מפרש הא דקתני לרחק ואור"י הא דמכשר ר"מ חלל שותק הני מילי כשאחרי כן שוללין ממנו אם הוא חלל אם לאו וצווח אבל אם לעולם שותק פשיטא דפסול והא דקתני דנאמנת לרחק אם לעולם שותק:

לא

עין משפט ור מוצה

פ א ב מיי פט"ו מה'ל אסורי ביאה הלכה יא ופ"ח הלכה יג יד סמג לאוין קקא טוש"ע אה"ע סימן ו ספק יז ונכרד אלפס עוד ציצמות פ"ז דף כ"ז:]

פ א ג ד ה מיי פ"ט שם הלכה ט טור אה"ע סימן ו וט"ע אה"ע סימן ג ספק יז:

תוספות ר"ד

אין מינאי הוא אר"י למאי ניהוש לה חדא דהא קא מודי ותו האר"י אמר שמואל הל' כר"ג פי' דכי אומרת מאיש פלוני וכן' הוא נאמנת ואע"ג דאתי ההוא פלוני ומכחיש לה ואמר לא באתי עלי מעולם היא נאמנת דאי איתא דהיכא דקא מכחיש לה לא מהימנא א"כ אמאי מהימן לה ר"ג נאמנתא דיכא אותו פלוני ויאמר אם בא עליה אם לאו אלא ודאי דאע"ג אהיה אחי ומכחיש לה היא נאמנת בין להכשיר בה בין להכשיר בתה והכא נמי אע"ג דאתי ארוס ואמר מעולם לא באתי עליה היא נאמנת להכשיר העובר ולהכשיר עצמה אם תתאלמן אבל לארוס ודאי אסורה דשויא אנפשה חתיכה דאיסר א"ל אבוי ובהא כי לא מודה מי מכשיר ר"ג והא"ל שמואל לר"י שיננא הליכתא כר"ג ואת לא תעביד עובדא [נתי] דאיכא רוב כשרים אצלה והכא רוב פסולים אצלה פי' ארוסה הכל פסולין אצלה חוץ מן הארוס וליטעמך תיקשי לך היא גופא הלכה ואת לא תעביד עובדא. אלא הא לכתחלה הא דיעבד והכא נמי כדיעבד דמי פי' אם בא כהן לימלך לב"ד לא שרינן ליה לכתחלה אלא א"כ הוי רוב כשרים אצלה והא דיעבד פי' המורה אם נשאה כהן ולא נמלך לא מפקין לה מיניה והא נמי כדיעבד דמי שנתעברה ואתה בא לפסול העובר ולאסרה על הארוס אם אין אתה מאמינה הרי אתה מוציאה מבעלה. ואינו נ"ל דאפי' אם מהימנינן גופה לה ה"מ להכשיר גופה וכתה לכהונה אבל על בעלה לא ומשום דשויחה אנפשה חתיכה דאיסורא אלא נ"ל כך נפירושוין אי לא מהימנינן לה משרינן לבתה ממזרות ואסורה לבא בקהל ולא דמיא לפניה שנתעברה דאע"ג דפסיל לה לכהונה לא פסיל לה לקהל דאימר לחלל נבעלה ואסורה לבחן ומותרת כחה לבחן כדי שלא תוציאנה מקהל והא דר"י אתיא כשמואל דצפרק אלמנה לכ"ג פליגי רב ושמואל בארוסה שעבירה דרב אמר הולד ממזר ושמואל אמר הולד שמוקי ובפרק עשרה יוחסין מפרשי' אמילאת דשמואל מאי שמוקי בדוקי כאבא שאול בדקי' ל' לאימי' ואי אמרה מאורסה נתעברה נאמנת: